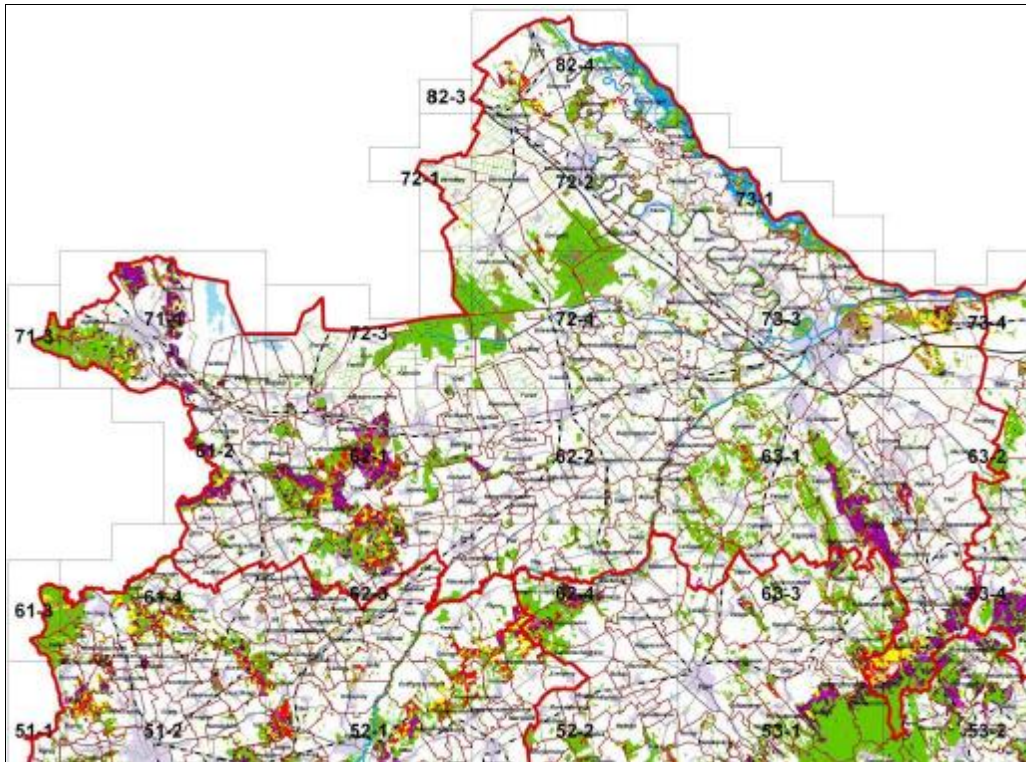

GYŐR – MOSON - SOPRON MEGYE ERDŐTŰZVÉDELMI TERVE

Összeállította:

MgSzH Központ Erdészeti Igazgatóság

**a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőművelési és Erdővédelmi Intézetének
közreműködésével**

Véleményezte:

Vas Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatóság

Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság

Budapest, 2009. szeptember

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	4
2. Győr – Moson - Sopron megye közigazgatási és természeti környezete	5
2.1. A megye közigazgatási beosztása, földrajzi és gazdasági adatai*	5
2.2. A megye természetföldrajzi adottságai*	7
2.3. Erdőgazdálkodási viszonyok a megyében	9
2.3.1. Az erdőterületek tulajdonforma szerinti megoszlása a megyében.....	9
2.3.2. Erdőgazdálkodási tevékenység kapcsolata az erdőtűzvédelemmel	9
2.3.3. Mezőgazdálkodási tevékenység kapcsolata az erdőtűzvédelemmel	11
2.3.4. Jelentős erdőgazdálkodók a megyében	11
2.3.5. Az erdőterületek tűzveszélyességi besorolása községhatáronként	12
2.3.6. Az erdőterületek kimutatása az erdőtest jellege szerint	13
2.3.7. Az erdőterületek korosztály viszonyai	13
2.4. A Fertő-Hanság Nemzeti Park kezelésében lévő természetvédelmi területek	15
2.5. A megye erdőállományainak erdőtűz-veszélyességi besorolása.....	17
2.5.1. Elegyetlen erdei fenyő és fekete fenyő állományok.....	17
2.5.2. Elegyes erdei fenyő és fekete fenyő állományok	17
2.5.3. Lombos fiatalosok 5 méteres magasság alatt.....	18
2.5.4. Idősebb lombos állományok.....	18
2.6. A megye erdőtűz-veszélyességi besorolása	19
3. Erdőtűzek a megye területén	20
3.1. Az erdőtűzek fő okai és az okok elemzése	20
4. Erdőtűzek megelőzése	20
4.1. Jogforrások	20
4.2. Tűzgyújtásra vonatkozó tűzvédelmi előírások.....	20
4.3. -Javasolt erdőtűzmeelőzési intézkedések	21
4.3.1. Tűzpászták.....	21
4.3.2. Fafaj megválasztás, ültetés	22
4.3.3. Vízyerőhelyek tűzoltáshoz, tavak	22
4.4. Tűzgyújtási tilalom rendszere	23
4.5. Lakosság tájékoztatásának módja	24

4.6.	Az erdőterületre való belépés korlátozása	24
4.7.	Felvilágosító programok.....	25
4.8.	Megfigyelő rendszerek és őrszolgálat	25
4.9.	Fejlesztendő területek.....	26
5.	Erdőtűzek oltása	28
5.1.	A tűzoltásra vonatkozó alapvető törvényi előírások	28
5.2.	Együttműködés a tűz oltása során, vezetési struktúra	29
5.3.	Természetvédelmi területen a tűzoltás során alkalmazandó külön szabályok	29
5.4.	Meteorológiai adatok elérhetősége.....	30
5.5.	A megyében található repülőterek adatainak elérhetősége.....	30
5.6.	A tűzoltás utómunkálatainak szabályai, terület őrzése.....	31
5.7.	Fejlesztendő területek.....	31
5.7.1.	Erdőtűz meteorológiai adatlap kidolgozása.....	31
5.7.2.	Közös tűzoltási gyakorlat	31
5.7.3.	Továbbképzés, oktatási rendszer.....	31
5.7.4.	Védőruha vásárlás	31
5.7.5.	Közös rádiós rendszer, frekvencia kialakítása	32
6.	MELLÉKLETEK.....	33

1. Bevezetés

Az MGSZH Központ, valamint a Megyei MGSZH Erdészeti Igazgatóságok és a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságok – az ÖTM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (ÖTM OKF) koordinálásával - közösen készítik el a megyei erdőtűzvédelmi terveket.

A megyei erdőtűzvédelmi tervek kerettként szolgálnak a megelőzési feladatok végrehajtásában, valamint tüzesetek esetén az oltásban résztvevő szervezetek (elsősorban a katasztrófavédelem) részére egy mindig naprakész információs bázisként áll rendelkezésre. Fejlesztésük folyamatos feladat, amely a megye területén található közigazgatási, erdőgazdálkodói és katasztrófavédelmi helyzetek miatt lényegesen megváltozó környezeti feltételek, valamint az erdőtűz megelőzéssel és oltással kapcsolatos új fejlesztések követése útján valósul meg.

A megyei terv célja:

- az erdőtűz megelőzésének koordinálása,
- az erdőtűzoltási tevékenység összehangolása,
- erdőtűz megelőzésével és oltásával kapcsolatos fejlesztési koncepció közös kialakítása és harmonizálása,
- az adott megyében az erdőtűzoltás és megelőzés tevékenységeiben illetékes állami és önkormányzati szervek, erdőtulajdonosok és erdőgazdálkodók együttműködésének elősegítése.

A megyei erdőtűzvédelmi terv egy hosszútávú fejlesztési koncepció, amely az EU erdőtűzzel kapcsolatos pályázatainak háttéranyagaként is szolgál, emellett a nemzeti vidékfejlesztési-, katasztrófavédelmi és erdészeti támogatási rendszer kialakításánál az érintett szervezetek figyelembe veszik a tervekben regionálisan meghatározott fejlesztési célkitűzéseket és törekszenek azok támogatható prioritásként történő megjelenítésére.

Az országos és a megyei tűzvédelmi tervek mindenki számára nyilvánosak. Közzétételükről, megismerhetőségükről és a megfelelő szervekhez való eljuttatásukról a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságok és az MGSZH Erdészeti Igazgatóságai gondoskodnak.

A megyei tervek sokszorosításra alkalmas formában papír, valamint digitális formában is folyamatosan rendelkezésre kell állniuk.

A megyei tervek térképi mellékleteit időszakonként (5 évente ajánlott) felülvizsgálni, tekintettel az erdőgazdálkodás okozta folyamatos - és az elmúlt évek nagyarányú erdőtelepítéseinek - nyomkövetése érdekében.

2. Győr – Moson - Sopron megye közigazgatási és természeti környezete

2.1. A megye közigazgatási beosztása, földrajzi és gazdasági adatai*

Győr-Moson-Sopron megye az ország északnyugati részében található. Északról a Duna és Szlovákia, keletről Komárom-Esztergom megye, nyugatról Ausztria, délről Veszprém megye, délnyugatról Vas megye határolja. Székhelye: Győr. A nyugati határvonal zegzugosan halad. A Fertő tótól keletre a Hanság területén Ausztria mélyen benyúlik Magyarország területére. Ugyanakkor Sopron környékén úgy húzták meg a trianoni határt, hogy a város és környéke félszigetszerűen nyúlik be a mai Ausztria területére.

Régió:	Nyugat-Dunántúl
Megyeszékhely:	Győr
Terület:	4088,70 km ²
Népesség:	444 384 fő (2008)
Népsűrűség:	108,7 fő/km ²
Települések száma:	182
Jelentősebb folyók:	Duna, Rába, Rábca
Tavak:	

Városok

Győr (128 808)	Sopron (57 895)
Mosonmagyaróvár (31 799)	Kapuvár (11 307)
Csorna (10 619)	Jánossomorja (5 886)
Tét (4 055)	Fertőszentmiklós (3 826)
Pannonhalma (3821)	Fertőd (3 423)

(Népesség szerinti sorrendben, a 2008-as adatok szerint)
Zárójelben a városok lakosság száma.

A megye jelenlegi képének kialakulása

A mai megye az 1950-es megyerendezéskor alakult ki, amikor Győr-Moson megye és Sopron megye egyesültek. Az utóbbiból ugyanakkor a Csepregi járás déli részét (a mai Csepreg, Bó, Bük, Chernelházadamonya, Horvátzsidány, Iklanberény, Kiszsidány, Lócs, Mesterháza, Nagygeresd, Nemesládony, Ólmod, Peresznye, Sajtoskál, Simaság, Tompaládony, Tormásliget) Vas megyéhez csatolták. Ekkortól Győr-Sopron megye volt a megye neve 1990-ig, amikor átnevezték Győr-Moson-Sopronra.

További területi változást eredményezett 1990 után, hogy három hullámban összesen tizenegy, előzőleg Veszprém megyéhez tartozott község csatlakozott Győr-Moson-Sopron megye területéhez (Csikvánd, Gyarmat és Szerecseny 1992. január 1-jén, Bakony Péterd és Lázi 1999. június 30-án, továbbá Bakonygyirót, Bakonyszentlászló, Fenyőfő, Románd, Sikátor és Veszprémvarsány 2002. október 10-én).

Mezőgazdaság

A megye ásványkincsekben viszonylag szegény, annak ellenére, hogy a kavicsbányászat jelentős. A mezőgazdaságában a táj kedvező adottságai, fekvése és klímája következtében jelentős a szőlő- és bortermelés. Már a pannonhalmi apátság alapítólevelében is szó esik a szőlőtermelésről, ami megélhetést jelentett a szerzetesek számára. A Szigetközben jelentős zöldség termesztés. A Rábaköz kiváló gabona-termő vidék és több jelentős libafarm is található a térségben.

Közlekedés

Vasúti kapcsolatai közül a legfontosabb a Budapest-Bécs közötti kettős vágányú vasútvonal, amely 1924 óta Győrön túl is kétvágányú. Az országos közúti forgalmat Bécs, Pozsony és az ország fővárosa Budapest felé az M1-es autópálya, továbbá hét országos főút és alsóbbrendű állami utak pedig az ország más városai, valamint Győr-Moson-Sopron megye települései felé biztosítanak összeköttetést.

A vízi közlekedésben fontos szerepe van a Dunán lévő, épülő gönyői nemzetközi hajókikötőnek. Jelenleg a Budapest-Bécs vasútvonal és a kikötő vasúti összeköttetésének kiépítése folyik.

**(Forrás: <http://hu.wikipedia.org/>)*

2.2. A megye természetföldrajzi adottságai*

A megye észak-keleti része a **Győr-Tatai-teraszvidékre** esik. A talaj legnagyobb része homok. Eredeti növényzetét homoki és lösztölgyesek, ill. száraz gyepek, a hegységperemhez közeledve pedig cseres-tölgyesek jelentették. Kis kiterjedésben extraregionális gyertyános-tölgyesek is kialakultak, míg a vízfolyások mellett különböző ligeterdő-társulások. Ma főként agrártáj, az erdők nagy része pedig kultúrerdő, jellemzőek az akácosok és a kultúrfenyvesek.

A táj túlnyomó része száraz terület, amelyen csak kultúrerdők (akácosok és fenyvesek) tenyészetére van lehetőség. A jobb termőhelyek nagyobb részét nemesnyárasok, kisebb részét kocsányos tölgyesek foglalják el. Általános a (tar)vágásos üzem mód. A további szárazodás, az akácosok és fenyvesek részére is egyre romló homoki termőhelyeket eredményez.

A megye délkeleti nyúlványa a Pannonhalmi-dombság. A **Pannonhalmi-dombság** lösszel fedett, márgás, agyagos, homokos összetete szerkezetileg elkülönül a Bakonyaljától, és hármas vonulat formájában mélyen benyúlik a Kisalföld területére. A hegylábi területek uralkodó természetes vegetációtípusát a cseres-tölgyesek jelentették.

A **Pannonhalmi-dombságon** a klímának megfelelő természetszerű cseresek és cseres-tölgyesek mellett az akác és fenyő kultúrerdők nagyobb területet foglalnak el. Az erdőket nagyrészt (tar)vágásos üzem módban kezelik, a cseresekben alkalmaznak rövid időtartamú fokozatos felújítógátásokat is.

A megye legjelentősebb tájegysége a Szigetköz-Rábaköz, amely a megye közepén helyezkedik el. A Szigetköz és a Rábaköz egykori árterületeit korábban ligeterdők borították, a ligeterdei szukcessziós sor valamennyi tagja megtalálható volt. Legnagyobb kiterjedéssel a keményfás ligeterdők bírtak. Az ártéri hátakon cseres-tölgyesek alakultak ki, fragmentálisan pedig égerlápok és különböző fátlan mocsári társulások jelentek meg. E tájrészletek növényzete erős átalakítottasága ellenére sokat megőrzött a természetes elemekből. A Mosoni-síkságot egykor erdőssztyep erdők jellemezték, napjainkra agrártájává vált.

A **Szigetközben** a zömében ártéri termőhelyeket nemesnyárasok és hazainyárasok uralják. Meghatározó a (tar)vágásos üzem mód. Természetvédelmi érdekből az idegenhonos fafajok faállomány-típusaiban fafajcserés (kocsányos tölgy, magas kőris, hazai nyár) erdőszerkezet-átalakítás kezdődött meg.

Ásványrától délre visszatérő Duna vonala felett erőteljes szárazodás következett be, amely a fafajösszetételt átalakította kőrisesek, illetve az akácosok felé.

A kis területű, erdőtalajokkal nem rendelkező **Mosoni-síkságon** a körülbelül azonos arányban előforduló (cseres-)kocsányos tölgyesekben, nemesnyárasokban, kőrisesekben és fenyvesekben egyaránt jellemző a (tar)vágásos üzem mód.

A **Rábaköz** mélyebb fekvésű területein természetszerű kocsányos tölgyesek, kőrisesek, hazainyárasok és égeresek mellett jelentős területarányt képviselnek a nemesnyárasok, valamennyire jellemző a (tar)vágásos erdőalak. A szárazabb termőhelyeket zömmel akácosok foglalják el. A természetvédelmi szempontú erdőszerkezet-átalakítás a védett területeken néhány éve elkezdődött.

A Fertő-tó környéke a **Fertő-Hanság medence**. A táj egykori vegetációját a higrofil társulások uralták. Nagy kiterjedéssel bírtak a fátlan mocsári növény-együttesek, a Fertő-medencében nádasok és nedves szikesek, a Hanságban különböző lápi társulások. Az erdők közül az éger- és fűzlápok egykori részaránya

magasabb, a ligeterdőké alacsonyabb volt. A lecsapolások következtében a lápi növényzet nagy része és a jelentős tűzegréteg eltűnt, a jelenlegi erdők között meghatározóak a nemesnyárasok.

Az egykori lápos-mocsaras terület fokozatosan szárazodó, de még mindig többletvízhatású termőhelyeit legnagyobb arányban nemesnyárasok foglalják el, de jelentős területen található a kiemelt természeti értéket képviselő égeresek és kőrisesek is. A nagyrészt védett természeti terület erdeiben az erdőművelésre a természetszerű faállomány-típusok mentése és az erdőszerkezet-átalakítás (nemesnyárasok fafajcseréje) jellemző, amely tarvágásos formában történik.

A Fertőtől délre a Sopron–Vasi-síkságból, az Ikva–Répcse-sík tájegységet találjuk. Az **Ikva–Répcse-sík** É-i részén, az Ikva-síkon kavicsos hordalékok a jellemzőek. Ettől D-re, a Répcse-sík É-i részén, Csapod és Pusztacsalád környékén cementált kavics van a felszínen, míg a Répcse-sík DNY-i részén a kavicsra löszlepel rakódott, amelyen termékeny csernozjom talajok képződtek.

A változatos, de inkább gyenge termőhelyi adottságú **Ikva–Répcse-síkon** az akácok és kultúr erdeifenyvesek mellett a kocsányos tölgyeseket és a nagy kiterjedésű csereseket is (tar)vágásos üzemmódban kezelik; a fokozatos felújítógátások próbálkozás jellegűek, és csak kis területeket érintenek.

Soprontól nyugatra a **Soproni-hegységet** találjuk. A hegység természetes vegetációját a belső, határ közeli részeken bükkösök, külső sávjában pedig gyertyános-tölgyesek alkották. A völgyekben kiterjedt égerligetek, a sekély talajú hátakon pedig mészkéregű erdők alakultak ki. A terület erdőtakarója ma is csaknem összefüggő, csak jelentéktelen kiterjedésű irtásrétek szakítják meg, az aktuális vegetációban azonban igen jelentős a kultúrfaenyvesek aránya.

A táj erdőgazdálkodását meghatározza a pusztuló lucfenyő faállományok tarvágásos erdőszerkezet átalakítása, illetve a természetszerű erdőkben (bükkösök, gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, kocsánytalan tölgyesek) egyre jobban előtérbe kerülő hosszabb időtartamú fokozatos felújítógátások alkalmazása. A területen több erdőművelési kísérletet is végeznek.

A hegységet keletről öleli körbe a **Soproni-dombság**. A dombság természetes vegetációjában a cseres-tölgyesek voltak a meghatározók, É-i kitérőben pedig gyertyános-tölgyesek alakultak ki. Az edafikus társulások közül a sekély, meszes talajokon mészkéregű erdők, a kristályos palákon mészkéregű tölgyesek, a Kőhidai-medencében pedig lápi társulások említhetők. Az erdők területaránya ma is jelentős, a korábbi intenzív erdőhasználat miatt azonban sok a leromlott állapotú állomány, továbbá magas az akácok és a kultúrfaenyvesek térfoglalása.

A többnyire gyenge termőhelyeken lévő cseresek és cseres-kocsánytalan tölgyesek ugyanúgy (tar)vágásos erdőalakban jelennek meg, mint a kultúrerdeket képviselő akácok és fenyvesek. Fokozatos felújítógátásokat csak a jobb termőhelyeken (pl. gyertyános-kocsánytalan tölgyesekben) lehet rövid felújítási ciklussal alkalmazni.

A megyéhez tartozik még a **Bakony** egy része is, nevezetesen a Magas-Bakony, ahol a Fenyőfői ősfenyves is található. A táj erdőterületének több mint felét bükkösök borítják, amelyekben a korábban eredményesen alkalmazott fokozatos felújítógátások mellett természetvédelmi érdekből szálalógátásokat is indítottak. A természetszerű cseresekben és kocsánytalan tölgyesekben ugyancsak természetes felújítási eljárásokat alkalmaznak, de mivel egy részük bükkös termőhelyen áll, átalakításuk megkezdődött. A kultúrerdők (akácok, fenyvesek) területaránya nem éri el a 10 %-ot a tájban.

*(Forrás: *MAGYARORSZÁG ERDÉSZETI TÁJAI*, Állami Erdészeti Szolgálat, Budapest, 2006)

2.3. Erdőgazdálkodási viszonyok a megyében

Győr-Moson-Sopron megye erdőterülete meghaladja a 90 ezer hektárt. A megye erdőszültsége 22,05%. Ez az országos átlagot jelenti. Az erdőtűzvédelmi szempontból veszélyeztetett erdőterületek elsősorban a megye nyugati és dél-keleti részén helyezkednek el.

2.3.1. Az erdőterületek tulajdonforma szerinti megoszlása a megyében

Tulajdonforma	Erdőrészlet (ha)	Egyéb részlet (ha)*	Összesen (ha)	(%)
Állami tulajdon	56.355,23	8.076,75	64.431,98	71,47
Közösségi tulajdon	315,20	60,20	375,40	0,42
Magán tulajdon	24.411,28	930,44	25.341,72	28,11
Mindösszesen	81.081,71	9.067,39	90.149,10	100,00
Kezelt erdőterület	74.694,14	8.673,91	83.368,05	92,48
Kezeletlen erdőterület	6.387,57	393,48	6.781,05	7,52

A táblázat a 2007. december 31-i állapotot mutatja.

*Az egyéb részletek a nyiladékok, utat, csemetekertet és egyéb az erdőgazdálkodás céljait szolgáló területek, amelyek nem faállomány áll.

A megye erdőterületeinek 72%-a állami tulajdonban és kezelésben van.

Az állami tulajdonú erdőterületek 88%-át két nagy erdőgazdaság (Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt. és a Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt.) kezeli. Jelentősebb állami erdőterületet a Ferő-Hanság Nemzeti Park és a Vízügyi szervezetek kezelnek még. Honvédségi erdőterület is található a megyében, kezelője a HM Budapesti Erdőgazdasági Zrt. A kezelt terület mintegy 1200 hektárt tesz ki.

A közösségi tulajdonú (önkormányzat, egyház, alapítvány, stb.) erdőterület nagysága gyakorlatilag elhanyagolható, nem éri el a 400 hektárt.

A megye erdőterületének 28%-a van magántulajdonosok kezében. Ezeket az erdőterületeket főként magánszemélyek és kisebb gazdasági társaságok kezelik. Magánterületeken jelentős a gazdálkodó nélküli erdőterületek nagysága is. A 6.600 hektár kezeletlen erdő esetenként tűzveszély forrást jelenthet.

A megye erdőterületeinek 93%-án tart nyilván erdőgazdálkodót az erdészeti hatóság. A tartamos és szak-szerű erdőgazdálkodás megkövetelésére ezeken az erdőterületeken van lehetősége az erdészeti hatóság-nak. A gazdálkodó nélküli erdőterületek nagysága sem elhanyagolható. A kezeletlen erdőterületek 98%-a magántulajdonban van.

2.3.2. Erdőgazdálkodási tevékenység kapcsolata az erdőtűzvédelemmel

A megye területén a viszonylag csekély mennyiségű **erdőtelepítés** valósult meg az elmúlt években. Az erdőtelepítési kedv jelenleg stagnál. Éves szinten legfeljebb 200-250 hektár új erdő telepítése várható a 2013-ig tartó támogatási időszakban.

Az első kivételű erdőtelepítések gyakorlatilag 100%-a a nem állami szektorba tartozó magánterületeken történt, mivel az erdőgazdasági Zrt-k kezelésében lévő termőföldeken már igen kevés az erdőtelepítésre alkalmas terület.

Az erdőtelepítések zöme gazdasági céllal létesített faanyagtermelést szolgáló erdő, hiszen a magántulajdonban lévő területeken a tulajdonos alapvető érdeke ez. A létesített erdők főként tölgy, cser, akác és akácok mivel a termőhelyi adottságok elsősorban ezen állományoknak felelnek meg. A fenyők, mint leginkább tűzveszélyes fajok ma már elég kis mértékben szerepelnek a három év tekintetében, ez gyakorlatilag 2 %-os részarányt jelent.

Ezek az újonnan ültetett állományok az ültetési hálózathoz és a közép- és időskorban várható faállomány szerkezet alapján kevésbé tűzveszélyesek. A telepítések Uniós támogatási források igénybevételével létesülnek, melyekhez szigorú fizetési feltételek járulnak. Ezek miatt, illetve az erdősfítés megmaradása és megfelelő fejlődése érdekében intenzív ápolás szükséges, mely kézi, illetve gépi gyommentesítést jelent. Ennek következtében viszonylag kevesebb éghető biomassza halmozódik fel. Tűzveszélyességi szempontból inkább az őszi időszak lehet veszélyes, amikor a száradó levelek lehullnak, vagy még a fán maradnak.

Az erdőtelepítésekben az ápolások elmaradása esetén könnyen felhalmozódhat annyi száraz vékony gally és elszáradt lágyszárú növényi rész, hogy gondatlan vagy szándékos tűzgyújtás esetén jelentős tűzkárral lehet számolni.

Az évente elvégzett erdőtelepítések miatt éves szinten 950-1000 hektár folyamatban lévő telepítés van, ahol hosszabb száraz nyári időszakban megnő az erdőtűz veszélye. A tűzveszélyt növelheti a telepítések esetében az is, ha az ápolási munkákat nem vagy nem időben végzik el a gazdálkodók. Az ápolások gépi talajápolás, valamint törzsápolás, tuskószarj leverés formájában történnek elsősorban.

A vadkárelhárító kerítéssel körbevett erdőtelepítéseknél 3 ha-onként legalább egy, tűzoltó szerkocsival járható kapu építése előírás volt az erdőtelepítési tervek jóváhagyása során.

Az erdőgazdálkodási tevékenység másik fontos eleme a törvényben szabályozott kötelezettségeken alapuló **erdőfelújítási** tevékenység. Éves szinten a megyében 850-900 hektár erdőfelújítási kötelezettség keletkezik a fakitermelésekből adódóan. A szakszerű erdőfelújítás rendkívül munkaigényes és költséges tevékenység. Az éves szinten 5500-5600 hektár erdőterület áll felújítás alatt, amely egyes esetekben erdőtűzveszélyt is hordozhat magában az ápolások elmaradása esetén.

Itt kell megemlíteni azt, hogy az erdőtörvény szerint a felújítást legkésőbb a fakitermelést követő második évben kell megkezdeni. Ebből kifolyólag előfordulhat, hogy 1-2 nyáron át parlagon hever a vágásterület. Ettől még jogi értelemben erdőnek kell tekinteni ezeket a területeket, függetlenül attól, hogy átmenetileg faállomány nem található rajtuk.

Az állami erdőgazdaságok általában kiegyensúlyozott gazdálkodást folytatnak, ami azt jelenti, hogy a letermelt faállományok helyén azonnal megkezdődik az erdőfelújítási munka. A felújítás alatt álló területek mintegy felén az erdőgazdaságok végzik a felújítást. A magán szektorban jelentős csúszások is előfordulnak, így éveken át parlagon állhatnak kisebb-nagyobb erdőfoltok.

A károsítások közül a megyében a fenyőállományokban a szű és az erdőtűz okozhat jelentősebb kárt. Az elégett erdőállományokból a faanyag letermelése a tűz után azonnali feladat, mert a másodlagos károsítók tömeges megjelenése (pl.: szű) az amúgy határ-termőhelyeken élő tűzkárral nem érintett erdőkben óriási károkat okozhat. Az értékesíthetőség szempontjából is fontos a faanyag mielőbbi kitermelése, mert az

elhalt faanyag műszaki paraméterei fokozatosan romlanak, a későbbi erdőfelújítások jelentős költségigénynek enyhítésére a letermelt faanyag értékesítése jelentheti a legkézenfekvőbb megoldást.

Az erdőtüzekhez szorosan kapcsolódó abiotikus károsítás az aszály, amely főként a fiatalabb állományokban jelentkezik, de gyakran az idősebb állományokat is megviseli.

2.3.3. Mezőgazdálkodási tevékenység kapcsolata az erdőtűzvédelemmel

A statisztikák alapján elmondható, hogy az erdőtüzek nagy része a mezőgazdasági területeken gyújtott vagy gondatlanságból keletkező tüzekből alakul ki.

A térség mezőgazdálkodása gép, eszköz és kézimunka igényes. A gyengébb műszaki állapotú traktorok és egyéb mezőgazdasági gépek tűzveszélyesek lehetnek. Egy-egy ilyen jármű kipufogójából kipattanó szikra erdőterületet, vagy gyepet gyújthat fel. De a kézimunkát végzők gondatlansága is jelentős tűzveszélyt okoz. A koratavaszi szárazabb periódusban a venyige- és nyesedékhalmok égetése már eddig is sok gyep és kisebb-nagyobb erdőtüzet okozott.

2.3.4. Jelentős erdőgazdálkodók a megyében

A mellékletben található az erdőtűzvédelmi terv készítésére kötelezett gazdálkodók köre. A gazdálkodók által benyújtott tervekben megtalálható a gazdálkodó által kezelt erdőterület, valamint a veszélyeztetett terület nagysága. Tűz esetére a riasztási terv, illetve azoknak az eszközöknek, szerszámoknak a listája, amelyek bevetethők.

Legnagyobb gazdálkodók a megyében az állami területeket kezelő Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt., Lajta-Hanság Zrt. és a Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt. Ezek szervezettségükből adódóan könnyen elérhetők, és nagy erőket tudnak mozgósítani rövid időn belül. Ezen kívül vannak nagy magángazdálkodók, illetve magán kézzel lévő gazdasági társaságok, akik szintén jelentős segítséget tudnak felvonultatni szükség esetén, de az erdőterületek többségére nem ez a jellemző. Nagyon sok a kis területen működő erdőgazdálkodó, akinek gyors, telefonos elérhetősége nem ismert, illetve a tőle elvárható segítségnyújtás mértéke minimális. E tekintetben nagyon változatos a kép, vannak olyan nagy összefüggő erdőterületek, ahol néhány könnyen elérhető nagy gazdálkodó van, vannak olyan területek, ahol gazdálkodás szempontjából elaprózott kis területen működő nehezen elérhető kiscgazdálkodó működik. A gazdálkodási szempontból rendezetlen területek mértéke sem elhanyagolható. Itt a tulajdonosok személye kizárólag az ingatlan-nyilvántartási adatokból deríthető ki.

2.3.5. Az erdőterületek tűzveszélyességi besorolása községhatáronként

Erdőtűzvédelmi szempontból veszélyeztetett erdőterület nagysága mintegy 23.000 hektár. A tűzveszélyes erdőterület 43%-án elegyes és elegyetlen erdei fenyves állományok, 46%-án pedig felújítási korban lévő tűzveszélyes cseresek és tölgyesek állnak. A legnagyobb kiterjedésű fenyő állományok Sopron, Tét, Pusztacsalád, Hegyeshalom, Győr, Iván térségében vannak. A mellékletben településenkénti bontásban megtalálható az erdőterületek tűzveszélyességi besorolása.

A megye erdőterületének 13%-a erősen, 12%-a közepesen tűzveszélyes kategóriába van sorolva. Az összes veszélyeztetett terület mintegy 23 ezer ha, ami a megye erdőterületének 25 %-a.

Az erdőtűzveszélyességi besorolást az MGSZH Központ Erdészeti Igazgatóság készíti el az Erdőállomány Adattárban található erdőrésztetek fafajSOROS adatai alapján, az Országos Erdőtűzvédelmi Tervben részletezett módon. Az erdőrésztetek tűzveszélyességi indexe az erdőgazdálkodók üzemtervében, az erdőrésztetek lapokon kerül feltüntetésre. A gazdálkodó, amennyiben nem ért egyet az erdőterületeinek tűzvédelmi besorolásával, kérelmezheti azok átsorolását az erdőterület szerint illetékes MGSZH Erdészeti Igazgatóságon. A tűzveszélyességi besorolás évente egyszer kerül frissítésre, illetve a 10 éves erdőtervezési ciklus indulásakor. A gazdálkodói kérelemre átsorolt erdőrésztetek tűzveszélyességi szintje az üzemtervezésig nem változik.

Az erdőterület szerinti illetékes erdőfelügyelőségen a gazdálkodó listát kérhet az erdőrésztetei tűzvédelmi besorolásáról.

Az erdőrésztetek besorolása alapján az MGSZH Erdészeti Igazgatóság készíti el a tervkészítésre kötelezett gazdálkodók listáját. A listát közzéteszi, illetve értesíti a gazdálkodókat ezen kötelezettségükről. A tűzvédelmi tervek elkészítésében mind az erdészeti, mind a tűzvédelmi hatóság segítséget nyújt, illetve mintatervek is rendelkezésre állnak.

A mellékletben található megyei átnézeti térkép szolgáltat információkat a megye erdőterületeinek tűzvédelmi besorolásáról, illetve egy község szintű kimutatás is készült.

2.3.6. Az erdőterületek kimutatása az erdőtest jellege szerint

E r d ő t e s t j e l l e g e		r é s z l e t	
		hektár	db
1. Erdőség	(1000 ha felett)	49.061,26	9.743
2. Nagy erdő	(300,1 - 1000 ha)	8.576,61	2.314
3. Közepes erdő	(30,1 - 300 ha)	12.501,49	3.862
4. Kis erdő	(0,5 - 30 ha)	9.402,31	4.632
5. Erdőfolt*	(0,15 - 0,49 ha)		
6. Erdősáv*		1.775,64	1.491
Erdőrészletek összesen		81.317,31	22.042
Egyéb részletek		8.982,44	5.619
Mindösszesen		90.299,75	27.661

2.3.7. Az erdőterületek korosztály viszonyai

A megye területén a fiatal és középkorú erdők (50 év alatti) a jellemzőek.

Állományalkotó fafajok akác (22,9%), nemes nyárok (17,7%), tölgyek (12,7%), cser (13,3%) és a fenyők (12,5%).

A fenyők közül az erdei fenyő (10,3%) és a fekete fenyő (2,2%) található meg döntő többségben.

A tervszerű erdőgazdálkodási munkák során, az erdőfelújítási munkák megkezdéséig (max. 2 év) egy-egy terület üresen áll. Ezek területe (410 ha) átlagosnak mondható és tűzveszélyt is csak akkor jelentenek, ha az erdőtürvény által a fakitermeléstől számított 2 éven túl is üresen maradnak. Az engedélyezett 2 évnél hosszabb idő alatt tud csak felhalmozódni egy-egy vágásterületen nagyobb mennyiségű, már tűzveszélyt jelentő biomassza. Az ilyen területek nagysága mindössze mintegy 100 hektár.

A megyében található faállományok 38,8%-a rövid vágáskorú erdő, ami azt jelenti 40-50 (és az akác még a NNY még korábban!) éves korában levágásra kerül. A közepes vágáskorú (60-70 éves korban levágható) erdők aránya pedig 20,5%. A termőhelyi adottságok miatt a hosszú ideig fenntartható – kocsányos tölgyes, kőris (plusz CS, KTT) és hazai nyáras - erdőállományok összesen 40,7%-ot tesznek ki.

A tervezhető alacsonyabb vágásérettségi korokból adódóan a megye területén minden évben 5-6 ezer hektár nagyságú vágásterület és főként mesterségesen felújított erdősítés található.

A korosztály tábla alapján megállapítható, hogy a tűzveszélyes fenyők legnagyobb területtel a 20-40 éves korosztályokban található, tehát még jó néhány évtizeden keresztül meghatározó fafajcsoport marad a térségben.

Fatermelési és különleges rendeltetés összesen
Erdőadattár 2007.12.31-i állapot

Területek megoszlása faállománytípusok szerint a korosztályokban (ha-ban)

Megye: GYŐR-SOPRON-MOSON MEGYE

4 Mindösszesen

Faállománytípus	K	o	r	o	s	z	t	á	l	y	o	k	Összesen	
	1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	100-			
BÜKKÖS	200,90	415,49	98,62	79,21	116,36	165,67	252,08	203,53	173,79	209,83	650,26	2.565,74		
GY-TÖLGYES	43,68	27,92	42,92	54,80	96,24	101,42	163,83	127,76	167,11	80,65	72,95	979,28		
KT-TÖLGYES	173,79	185,79	45,36	66,63	129,49	110,19	281,36	422,98	517,59	236,24	197,41	2.366,83		
KS-TÖLGYES	884,48	1.426,09	1.257,77	786,13	571,87	595,89	232,15	344,90	297,92	157,36	100,24	6.654,80		
CSERES	791,39	1.035,24	1.066,28	663,85	731,63	951,25	1.942,78	1.667,48	977,01	388,41	257,03	10.472,35		
AKÁCOS	4.696,11	5.676,02	4.121,29	1.902,67	1.031,70	327,99	81,88	38,23	22,41	7,87	6,25	17.912,42		
EK-LOMBOS	909,60	927,44	543,29	359,22	782,05	666,67	841,08	477,47	210,27	117,17	44,20	5.878,46		
N-NYÁRAS	3.832,30	4.714,73	3.309,86	1.234,25	624,11	83,62	34,35	8,83	0,02			13.842,07		
H-NYÁRAS	514,24	349,05	455,76	276,41	363,74	156,26	56,21	11,54	6,02	2,74	0,55	2.192,52		
EL-LOMBOS	454,22	497,66	1.030,71	1.076,55	875,25	488,16	205,16	77,91	2,70	2,92		4.711,24		
ERDIFENYVES	154,03	486,22	1.601,95	2.220,52	1.775,10	1.115,76	169,20	167,99	140,42	103,72	133,99	8.068,90		
FEKETE FENYVES	52,59	294,48	424,39	75,48	295,62	362,36	85,00	82,78	33,68	37,80	14,11	1.758,29		
LUCFENYVES	8,04	52,44	186,32	176,61	56,47	41,69	20,50	3,14	1,40	0,14	0,96	547,71		
EGYÉB FENYVES	8,71	83,33	63,29	28,67	29,17	14,97	11,08	27,62	15,10	35,91	63,23	381,08		
ÖSSZESEN	12.724,08	16.171,90	14.247,81	9.001,00	7.478,80	5.181,90	4.376,66	3.662,16	2.565,44	1.380,76	1.541,18	78.331,69		
<i>ebből</i>														
RÖVID VKOR	8.554,09	10.495,87	7.854,95	2.753,79	682,82	49,03	11,60	1,10		1,19		30.404,44		
KÖZÉP VKOR	1.379,62	1.783,53	3.214,06	3.592,19	3.777,96	1.935,55	314,92	47,85	0,45			16.046,13		
HOSSZÚ VKOR	2.790,37	3.892,50	3.178,80	2.655,02	3.018,02	3.197,32	4.050,14	3.613,21	2.564,99	1.379,57	1.541,18	31.881,12		
												Pótlás alatt+üres:	2.750,02	
													Mindösszesen:	81.081,71

Adatszolgáltató: MgSzH Központ, Erdészeti Igazgatóság

2007. december 31. állapot

2.4. A Fertő-Hanság Nemzeti Park kezelésében lévő természetvédelmi területek

A Fertő-Hanság Nemzeti Park a vele összefüggő ausztriai nemzeti parkkal együtt 1991 óta az IUCN (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources Nemzetközi Természetvédelmi Unió) által elismert, védelmi zónák szerint kezelt terület, amelynek magva a legnyugatibb eurázsiai sztyepp-tó, a Fertő. Kiemelkedően értékes növény és állatvilága miatt 1977-óta a Fertő-tó hazai részén 1976-óta pedig a Hanságban e vidék tájvédelmi körzeti rangot kapott.

1979-ben az UNESCO-MAB Program keretében Bioszféra Rezervátummá nyilvánították. 1989-óta Ramsari terület, tehát a vizes élőhelyekről szóló Ramsari- egyezmény egyik kiemelt objektuma. Nemzetközi elismertségét bizonyítja, hogy az egész Fertő-táj, szívében a magyar és osztrák nemzeti parkokkal, s a part-menti településekkel körülölelve az UNESCO Világörökség Egyezménye (World Heritage Convention) 2001. december 13-i döntése alapján világörökség rangot kapott.

A magyarországi Fertő-táj elkülöníthető részletei a Fertőmelléki-dombsor; maga a 75 km²-es, 80%-ban elnadasodott tó a határtól a domblábi rétekekig; s a Hegykőtől—Sarródig terjedő szikes rétek, puszták, nádasok világa, amely tulajdonképpen a Fertő-zug délkeleti csücske, s átmenetet alkot a Hanság felé.

A Fertő délkeleti részén; Hegykő, Fertőszéplak, Sarród és Fertőújlak határában, a hajdan sós víz áztatta területen szikes rétek és legelők találhatók, tipikus sótűrő növényzettel, amelyben iráni-turáni flóraelemek és bennszülött növényfajok is élnek. Ilyen például a fertői méz-pázsit (*Puccinellia peisonis*), a sziki sóballa (*Suaeda maritima*), a sziklófü (Salicornia prostrata), a sziki üröm (*Artemisia maritima*) és a sziki őszirózsa (*Aster tripolium* ssp. *pannonicus*).

A nemzeti park másik fő területi egységét a Fertő egykori "édesanyja", a Hanság képezi. A területet a harmadkor második felében a Pannon-tenger, majd annak fokozatos visszahúzódásával a Győri-tó borította. A pleisztocén végén a Duna, a Rába és a térségre érkező egyéb folyóvizek vastag homokos-kavicsos hordalékot terítettek szét. A mai felszín az ezt követő szétDarabolódások, süllyedések, valamint a szél hatására jött létre.

A Répce-menti rétek a Fertő-Hanság Nemzeti Park egyik legszebb részlete Győr-Moson- Sopron és Vas megye határán. A védett terület a Répce Nagygeresdől Répceszemereig húzódó szakaszát, az azt övező réteket, valamint a "Tőzikés" erdőt foglalja magába. Számos értékes növény- és állatfaj talál otthonra e területen.

A természetben a tűz nem rendkívüli jelenség. A természetes bolygatás egyik módja. A természetes gyepek a tűz károsító hatását általában átvészelik. A gyepevegetációnak abban az állapotában, mikor könnyen ég, a földfeletti részei elszáradtak. Jelentősebb kárt a gyepekben abban esetben okozhat a tűz, ha a növények magvai is megsemmisülnek.

A tűzoltás során a védett természeti területekben, a védett természeti értékekben, illetve az élővilágban komoly károk, adott esetben pótolhatatlan veszteségek keletkezhetnek a védekezési beavatkozások során, amennyiben nem elég körültekintően határozza meg az eszközeit és módszereit a védekezés vezetője. Tűzoltás során leggyakoribb kár a gyepfelületek taposása és a tűzpászták kialakítása során keletkezik. A taposott és a tárcsázott, szántott sokszor dózerolt, tehát mesterséges bolygatást elszenvedő nyílt talajfelületeken a természeti értékek sérülnek, illetve semmisülnek.

Gyakran előfordul, hogy az erdőterületek széle nem a birtokhatáron húzódik hanem az avval szomszédos védett természeti területen. Ennek következtében a tűzoltáskor kialakításra kerülő tűzpásztája sem az erdőterületen húzódik. Ezért nagyon fontos jövőbeni feladat a védett természeti területek határának a szomszéd-

dos területek gazdálkodóival közösen történő kimérése és jól látható jelölése. Ez különös fontossággal bír a tűz megelőzési tevékenység keretében ezután kialakításra kerülő tűzpászták esetében.

A leggyakoribb adventív, terjedésükben invazív növények, melyek a mesterségesen bolygatott területeken tömegével jelennek meg és időlegesen kiszoríthatják a természetes vegetáció elemeit: a betyárkóró (*Erigeron canadensis*), a parlagfű (*Ambrosia elatior*), a szerbtövis (*Xanthium spinosum*), a selyemkóró (*Asclepias siriaca*) és az átoktüske (*Cenchrus incertus*). Ezek a növények a bolygatott területekről a nem bolygatott területekre is áthúzódhatnak, és itt kiszoríthatják a természetes vegetációt.

Az egyes védett természeti területeken a mozgásokat, a különböző tevékenységeket, így a tűz elleni védekezést és a tűzoltás körülményeit is az adott védett természeti területre készített természetvédelmi kezelési terv részletesen tartalmazza. Így a tűzoltás során követendő részletes szabályok ezekben a tervekben találhatóak.

A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság kezelésében lévő, Győr-Moson-Sopron megyében található védett természeti területek. A védett területek térképe a 4. számú mellékletben található.

A megyében a nemzeti park 23.4065 ha területet kezel. Ebből tájvédelmi körzet 22.503 ha és egyéb természetvédelmi terület pedig 102 ha-on található.

Tájvédelmi Körzetek

Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet

- Kisalföldi meszes homokpuszta
- Holt-Rába
- Pannonhalmi-dombság
- Erebe-szigetek

Soproni Tájvédelmi Körzet

Szigetközi Tájvédelmi Körzet

Természetvédelmi Területek

Bécsi-domb Természetvédelmi Terület

Ikva-patak menti Természetvédelmi Terület

Liget-patak menti TT

Nagycenki hársfasor TT

Pannonhalmi Arborétum TT

Soproni Botanikus Kert TT

2.5. A megye erdőállományainak erdőtűz-veszélyességi besorolása

Erdőtűz-veszélyességi besorolás	Besorolási kategóriák	Besorolás kód az adattárban	Terület (ha)
Nagymértékben tűzveszélyes faállományok	Elegyetlen erdei és fekete fenyő	11	1.078,18
	Elegyes erdei és fekete fenyő	12	2.182,90
	Boróka állományok	13	21,20
	Lombos veszélyeztetett állományok 5 méter alatt	14	4.019,52
	Erősen tűzveszélyes kategóriába átsorolt	15	--
	Összesen:		7.301,80
Közepes mértékben tűzveszélyes faállományok	Egyéb fenyves fiatalosok 5 méter alatt	21	21,12
	Lombos veszélyeztetett állományok 5 méter felett	22	23.645,81
	3 évnél régebbi üres vágásterület	23	41,20
	Közepesen tűzveszélyes kategóriába átsorolt	25	--
	Összesen:		23.708,13
Kismértékben tűzveszélyes faállományok	Egyéb részletek	31	4.459,20
	Vízfelületek, vízfolyások	32	92,78
	Kismértékben tűzveszélyes faállományok	33	30.286,47
	Összesen:		34.838,45
A megye erdőterületei összesen:			65848,38

2008. augusztus 1-i állapot szerint

A nagymértékben és közepes mértékben tűzveszélyes faállományok erdőtűz ökológiai tulajdonságait az alábbiakban foglaltuk össze.

2.5.1. Elegyetlen erdei fenyő és fekete fenyő állományok

Ezen állományokban elsősorban a nyári aszályos, száraz periódusban alakulnak ki erdőtűzek. A gyenge sokszor szélsőséges termőhelyek vízháztartás viszonyai is kedvezőtlenek így az állományokban található holt-biomassza könnyen eléri a tűzveszély szempontjából kritikus nedvességtartalmat. A tavaszi tüzek előfordulása a nagy elő-biomassza arány miatt nem jellemző ebben az állománytípusban.

A biomassa vertikális és horizontális eloszlása tűzterjedés szempontjából rendkívül kedvezőtlen, termőhelyi okok miatt a fák gyakran földig ágasak, az állományokra a sűrű koronaszerkezet jellemző. Ennek következtében a koronatűz kialakulásának veszélye nagy.

Az elegyetlen erdei és fekete fenyves fiatalos állományokban szinte mindenesetben koronatűzzel/teljes tűzzel kell számolni.

2.5.2. Elegyes erdei fenyő és fekete fenyő állományok

Ezek az állománytípusok különböző tulajdonságokkal rendelkeznek attól függően, hogy a fenyő állományalkotó fafajként legalább 50%-os elegyarányban van –e jelen vagy csak elegyfajként 10-30 százalékbán.

Ha a fenyő elegyaránya az 50 –60 százalékot meghaladja, számolni kell a koronatűz kialakulásának veszélyével. Ha a fenyő elegyaránya ennél kisebb, elsősorban egyes fák koronájába szalad fel a tűz ez azonban nem terjed tovább a koronaszintben. Ez a „fáklyának” nevezett jelenség röptűzek forrása lehet, ezzel veszélyeztetve a szélirányban fekvő állományokat. Csoportos elegyítés esetén természetesen alacsonyabb elegyarányánál is kialakulhatnak koronatűzek.

Mivel a Pinus fajok tűje főleg kedvezőtlen vízháztartású területeken lassan bomlik le, jelentős vastagságú avar-tülevélszint alakulhat ki ezen állományok alatt. Ha ez a biomassa réteg elsősorban aszályos nyarakon kiszárad és meggyullad, a felszíni tűz intenzitása és lángmagassága jelentős lehet.

2.5.3. Lombos fiatalosok 5 méteres magasság alatt

Először is fontos megjegyezni hogy az 5 méteres magasság lombos fiatalosok tekintetében azért kategorizáló tényező, mert eddig a magasság nagy a koronatűz/teljes tűz kialakulásának veszélye. Az erdősítésekben, felújításokban elsősorban a tavaszi tüzek jellemzőek, melynek a legfőbb oka az hogy ilyenkor a vegetáció még nem zöldült ki, de számos fafajnál a tavalyi száraz levelek még a fákon vannak. Tűzterjedési szempontból azonban legalább ilyen jelentős a fiatalosokban tavasszal található elszáradt lágyszárú biomassa, amely akár csapadék után is 1-10 óra alatt éghető állapotba képes kerülni.

Az 5 méteres magasságot elérve a fiatalosok általában már olyan mértékben záródtak hogy a lágyszárú növényzet mennyisége nagymértékben lecsökken.

A lombos fiatalosokban a jelentős mennyiségű könnyű biomassa miatt a tűz gyorsan terjed, intenzitása közepes.

2.5.4. Idősebb lombos állományok

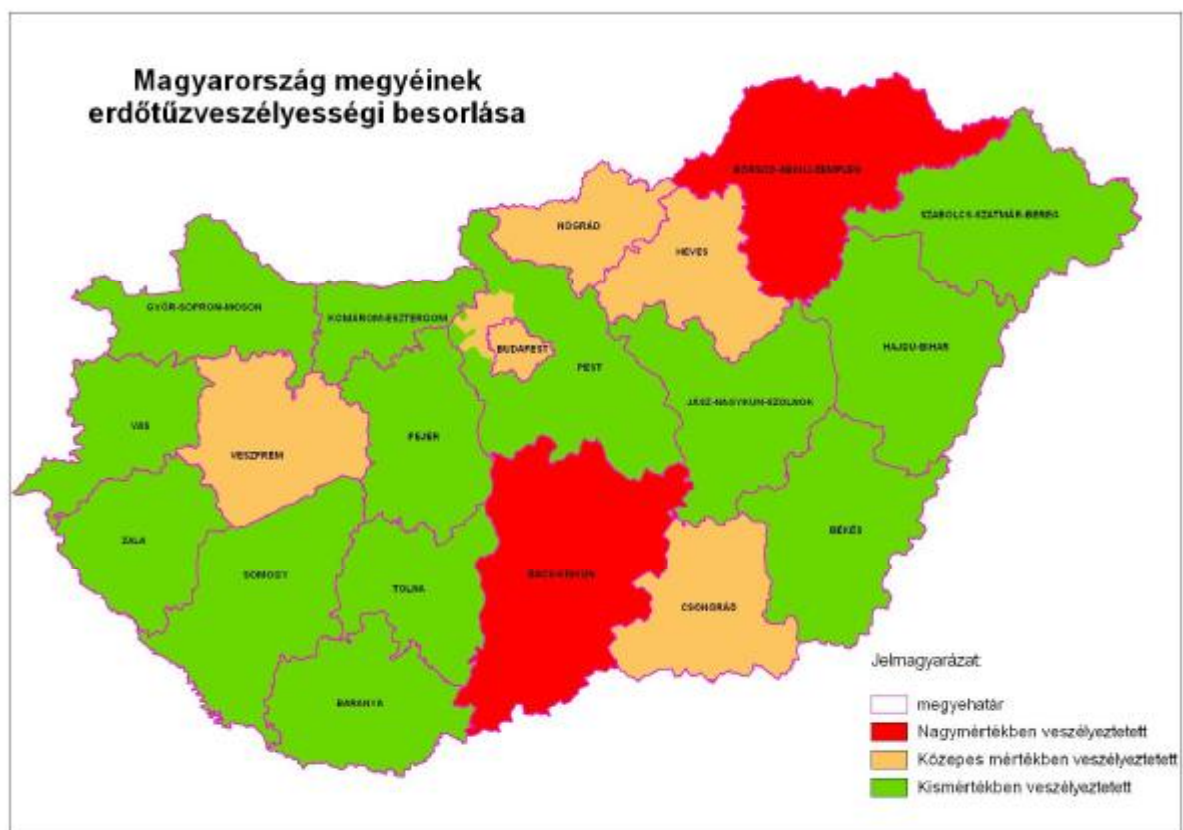
Idősebb lombos állományokban elsősorban a nyári, aszályos hónapokban jellemzőek az avartűzek, melyek intenzitása és terjedési sebessége alacsony, a faállományban okozott kár általában csekély, mégis jelentős oltási költségek merülhetnek fel.

2.6. A megye erdőtűz-veszélyességi besorolása

A TANÁCS 1992. július 23-i 2158/92/EGK rendelete a Közösség erdeinek tűzvédelméről kimondja, hogy a tagállamok erdőterületeit erdőtűz-veszélyeztetettségi osztályokba kell sorolni, legalább NUTSIII. Szinten. Ez Magyarországon a megyei szintet jelenti.

Az erősen és közepesen veszélyeztetett megyék tűzvédelmi terveinek tartalmi követelményeit a fenti rendelet írja elő. A hatályos ÖM rendelet szintén részletezi ezeket.

Győr-Moson-Sopron megye az erdőtűz statisztika, a szocio-ökonomiai elemzések és az erdőállomány adattár alapján képzett erdőtűzveszélyeztetettségi index figyelembevételével az ország **kismértékben tűzveszélyes** erdőterületei közé tartozik!

3. Erdőtüzek a megye területén

3.1. Az erdőtüzek fő okai és az okok elemzése

A megyében a természetes tűz okok gyakorlatilag nem játszanak szerepet. A tüzek túlnyomó része emberi gondatlanság következtében keletkezik. Gondatlanság közül elsősorban a dohányzás, a tarlóégetés illetve erdőterületen vagy erdővel szomszédos területen végzett gondatlan munkavégzés jellemző. Szándékos gyújtogatás sporadikus jelenség, amely sajnos számos esetben nehezen felderíthető illetve bizonyítható.

4. Erdőtüzek megelőzése

4.1. Jogforrások

Az erdőtüzek nemzeti szabályozása a jogforrások együttes értelmezésével ismerhető meg.

1. 2009. évi XXXVII. törvény Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról
2. A tűz elleni védekezésről, és műszaki mentésről, 1996/XXXI. tv.
3. Az erdők tűz elleni védelméről, 4/2008. (VIII.1.) ÖM rendelet
4. 9/2008. (II. 22.) ÖTM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzat kiadásáról

4.2. Tűzgyújtásra vonatkozó tűzvédelmi előírások

A szabadtéren történő tűzgyújtás (avar, száraz fű és gaz égetés, vágástéri hulladék égetés stb.) alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységnek minősül, amit a tüzesetek megelőzése érdekében az OTSZ az alábbiak szerint szabályoz.

Alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységet előzetesen írásban meghatározott feltételek alapján szabad végezni (lásd melléklet). A feltételek megállapítása a munkát elrendelő feladata. Amennyiben az alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységet végző személy azt saját tulajdonában lévő létesítményben, épületben, szabadtéren folytatja, úgy a feltételek írásbeli meghatározása nem szükséges.

A külső szervezet vagy személy által végzett tűzveszélyes tevékenység feltételeit a tevékenység helye szerinti létesítmény vezetőjével vagy megbízottjával egyeztetni kell, aki ezt szükség szerint - a helyi sajátosságoknak megfelelő - tűzvédelmi előírásokkal köteles kiegészíteni.

Az alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységre vonatkozó feltételeknek tartalmaznia kell a tevékenység időpontját, helyét, leírását, a munkavégző nevét és - tűzvédelmi szakvizsgálóhoz kötött munkakör esetében - a bizonyítvány számát, valamint a vonatkozó tűzvédelmi szabályokat és előírásokat.

A tűzveszélyes tevékenységhez a munkát elrendelő az ott keletkező tűz oltására alkalmas tűzoltó felszerelést, készüléket köteles biztosítani. A tűzveszélyes tevékenység befejezése után a munkavégző a helyszínt és annak környezetét tűzvédelmi szempontból köteles átvizsgálni, és minden olyan körülményt megszüntetni, ami tüzet okozhat.

A szabadban tüzet gyújtani, tüzelőberendezést használni csak úgy szabad, hogy az a környezetére tűz- vagy robbanásveszélyt ne jelenthessen, kiemelt figyelmet kell fordítani az időjárási viszonyokra (szeles időben nem szabad szabadtéri tüzet gyújtani az erdőben illetve annak környezetében). Tűzgyújtás előtt mindig tájékozódni kell, hogy van-e érvényben tűzgyújtási tilalom, továbbá a vonatkozó jogszabályok illetve helyi rendeletek megengedik-e az adott területen a tűzgyújtást.

A szabadban a tüzet és az üzemeltetett tüzelőberendezést őrizetlenül hagyni nem szabad. Veszély esetén, vagy ha arra szükség nincs, a tüzet azonnal el kell oltani.

Szabadban a tüzelés, a tüzelőberendezés használatának helyszínén olyan eszközöket, illetőleg felszereléseket kell készenlétben tartani, amelyekkel a tűz terjedése megakadályozható, illetőleg a tűz eloltható.

Az égetést végző személyeknél mindig legyen legalább egy tűzjelzésre használható telefon.

4.3. -Javasolt erdőtűzmeelőzési intézkedések

4.3.1. Tűzpászták

A tűzesetek meelőzése

4/2008 ÖM (VIII.1.) 6. §

(3) Erdősítéskor a tűzpásztára nem szabad fát telepíteni (magot vetni, csemetét ültetni). A tűzpászta minimálisan 3 méter széles, minden éghető anyagtól mentes, talajjal fedett terület, melynek folyamatos karbantartásáról, azaz gyom- és egyéb éghető anyag mentes állapotban tartásáról a gazdálkodó köteles gondoskodni. Tűzpászta létesítéshez és fenntartáshoz külön jogszabályban meghatározott szabályok szerint támogatás igényelhető.

A tűzpásztát vagy a tűzpászta rendszert rendszerint hagyományos módszerekkel (szántás) alakíthatjuk ki. Azonban szóba jöhetnek természetes objektumok, képződmények is, amelyek tűzpásztaként szolgálhatnak. Ilyen lehet egy növény mentes, kopár terület, egy közút vagy egy erdei út. A természetes terepvonalak, létesítmények főként tűzoltáskor jöhetnek szóba, mint tűzpászták.

A tűzpászták megfelelő tervezésével és kivitelezésével hatékonyabbá tehetjük a tűzoltás, illetve a tűz terjedését lassíthatjuk (vagy meg is állíthatjuk). A tűzpászta hálózat sűrítésével pedig csökkenthető a leégett terület nagysága.

A tűzpászta megfelelő méreteinek kialakításához a jogszabályok (erdők tűzvédelmét előíró, illetve támogatási rendelet) csak a szélesség minimális méretét adja meg. Minden esetben a tűzvédelmi tevékenységek végrehajtásáért felelős erdőgazdálkodónak vagy tulajdonosnak (vagy a tűzoltás vezetőnek) kell eldöntenie, milyen méretű tűzpásztát alkalmaz.

A fokozottan tűzveszélyes területeken a terepi- és tulajdonviszonyokhoz alkalmazkodva – sok helyen a meglévő erdei utakat felhasználva – kialakított általában 6-8 m széles külső és 2-3 m széles belső tűzpászta rendszert folyamatosan karbantartott tűzpászta rendszer kialakítása ajánlott és szükséges.

A gazdálkodó védelmi tervében a tűzpásztákat fel kell tüntetni, lehetőség szerint vastag piros vonallal (vagy egyéb jól látható módon) a térképen is ábrázolni kell azokat.

A modern vegetációtűz menedzsment az utóbbi időben az ellenőrzött égetést, mint hatékony és olcsó erdő-tűz megelőzési tevékenységet említi. Az erdők tűzvédelmét szabályzó 4/2008. (VIII.1.) ÖM rendelet is ismeri ezt a fogalmat, tehát a jövőben a hazai erdőtűz védelemben is meghonosodhat.

Tűzveszélyes üzemi tevékenység

4/2008 ÖM (VIII.1.) 9. §

(8) Indokolt esetben a vágástéri hulladék összegyűjtés nélküli elégetésére, tűzpászta tisztántartására ellenőrzött tüzet is alkalmazhat az erdőgazdálkodó. Az ellenőrzött tűz olyan folyamatosan kontrolált viszonyok között égő tűz, melynek célja a biomassza mennyiségének csökkentése a területen.

(9) Az ellenőrzött tűz tervezett alkalmazását a gazdálkodó köteles bejelenteni a területileg illetékes tűzoltóságnak, s az érintett területet bemutató térkép mellékletet valamint az alkalmazandó égetési technikák leírását és a tűzbiztosításához rendelkezésre álló saját eszközeinek listáját részükre átadni.

(10) Az ellenőrzött égetés irányítását legalább tűzoltó alaptanfolyami végzettséggel rendelkező személy végezheti az egyéb jogszabályban meghatározottak szerint.

(11) Természetvédelmi területen ellenőrzött égetés csak a természetvédelmi területekre vonatkozó jogszabályok betartása mellett, az illetékes természetvédelmi hatóság engedélyével végezhető.

4.3.2. Fafaj megválasztás, ültetés

Az elmúlt években az erdőtelepítések tervezésénél egyik fő szempont az őshonos, a termőhelynek megfelelő fajok ültetése. Emiatt ebben a régióban is lecsökkent a fenyő fajok aránya az I. kivitelű erdőtelepítésekben. A megyében előfordulnak olyan területek, ahol a gyenge termőhelyi adottságok miatt továbbra is a fenyőket fogják előnyben részesíteni, mind az erdőtelepítésekben, mind az erdőfelújításokban. A megye erdőterületeinek több, mint 30%-a ma is fenyő, így az elkövetkezendő évtizedekben is számolni kell a fenyvesekkel, mint kiemelt erdőtüz veszélyforrásokkal, de várhatóan terület arányuk lényegesen nem fog már nőni.

A fenyő erdősítésekben a sorközök ápolásával jelentősen csökkenthető a tűzveszély. A közép- és időskorú állományokban pedig a megfelelő időben végrehajtott faállományszerkezet-alakító tisztítások és gyérítések szakszerű végrehajtásával, illetve a nagyobb mennyiségű holt fenyő anyag eltávolításával csökkenthetjük egy esetleges erdőtüz terjedésének esélyét. A holt fenyő anyag eltávolítása egyben erdővédelmi tevékenység is.

Nagyobb fenyő erdőtömbök szélén, illetve a tömbön belül ajánlott 10-20 méter széles lombos fákból álló „tűzpásztát” ültetni. Kettős szerepe van ezeknek a lombos erdősávoknak. Lazább és a fenyőkétől eltérő faállomány szerkezetük miatt átláthatóbbá teszik a nagy fenyő tömbök térbeli rendjét, továbbá tűz esetén a fenyő állományban a koronában haladó tüzet a laza lombozatú fák a földre viszik, ahol a tűz lassítható vagy el is oltható.

4.3.3. Vízyerőhelyek tűzoltáshoz, tavak

A tűzoltásnál elengedhetetlen az oltóvíz gyors és megfelelő mennyiségű pótlása. A vízutánpótlás biztosítására több lehetőség is rendelkezésre áll.

- Vízyerőhelyek létesítése a tűzveszélyes erdőtömbökben
- A lakott területeken található tűzcsapok használata

- Nagyobb tároló kapacitással rendelkező természetes vagy mesterséges tavakból engedély alapján történő vízvétel

A mellékletben a megye területén minden szóba jöhető víztároló objektumról egy adatlap található. Az adatlapok karbantartása folyamatos feladat, tekintettel arra, hogy az oltásnál logisztikai előnyt jelent a pontos hely és a kivehető vízmennyiség ismerete.

A térképi mellékleten a víztározók, tavak feltüntetésre kerülnek.

A legbiztonságosabb mód az oltóvíz biztosítására, hogy a tűzveszélyes erdőtömbökben, megfelelő hálózatban, a tűzoltó fecskendők által könnyen elérhető helyekre legalább 30 m³ vizet tárolni képes víztározókat létesítsünk.

A megye talaj és csapadék viszonyai burkolt falú tározók létesítését teszi lehetővé. Az erdőtüzes időszakban nem várható, hogy a lehulló csapadék pótolni tudja a tározó vízvesztését, ezért azokat rendszeresen ellenőrizni kell, az utántöltés tartálykocsival biztosítandó. A tározókban a minimális vízszintet télen is tartani kell, mert egy csapadékmentes időszakban télen is keletkezhet kisebb intenzitású erdőtűz, illetve a jól kialakított tározó természetvédelmi-vadvédelmi célokat is szolgálhat.

A víztározó erdőterületen való létesítése engedélyköteles. A tározó erdészeti létesítménynek minősül. A tározó paramétereinek meg kell felelnie a 9/2008. (II. 22.) ÖTM rendelet (OTSZ) előírásainak is.

A környezetbe illő és vad- és természetvédelmi szempontokat is kielégítő tározónak az alábbi paraméterekkel kell rendelkeznie.

A víztározó medence két eltérő vízmélységű részből áll. Egyik felén 2-2,5 m mély, a másik max. 1 m. a sekélyebb vízű rész vaditatóként és dagonyázó helyként is szolgál. A víztároló másik részére egy a tűzoltószerszhez szivattyújához csatlakoztatható csővég van szerelve. A vízkivételi helynél a vizet és a tározó alját tisztán tartják a szeméttől és a vízínövényektől. A víztároló ki van fóliázva, a felső peremre még egy geotextiliát is helyezhetünk a növényzet megtelepedését segítőként. A tározót korláttal kell körbevenni.

Megfelelő sűrűségű víztározó hálózatot a mozaikos tulajdonviszonyok és a beruházási költségek miatt kialakítani lehetetlen. Az elkövetkezendő években egyéni gazdálkodói kezdeményezésekre kell számítani. A tározó helyének kiválasztásakor a tűzvédelmi és az erdészeti hatóság közreműködése elengedhetetlen, hogy mind a gazdálkodó igényei, mind az erdőtűzvédelmi szempontok érvényesülhessenek.

A településeken lévő tűzcsapok használata egy-egy konkrét tűz oltásakor jöhet szóba. Tűzcsap kataszter a tűzoltóságok rendelkezésére áll.

A természetes vagy mesterséges tavakból való oltóvíz kivétel előre meg kell tervezni és a mellékletben található adatlapokon fel kell tüntetni azokat a tavakat, amelyekből a vízügyi felügyelőség engedélyével oltóvizet vehetnek a tűzoltó egységek.

4.4. Tűzgyújtási tilalom rendszere

2009. évi XXXVII. tv. 67. §

(1) Fokozott tűzveszély esetén a miniszter határozatban – a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszterrel való egyeztetés mellett – az ország egészére vagy meghatározott területén lévő erdőre, valamint az

erdő határától számított kétszáz méteren belüli területre – átmeneti időre – általános tűzgyújtási tilalmat rendelhet el. A tűzgyújtási tilalom elrendeléséről és annak feloldásáról szóló határozatot az erdészeti hatóság és a miniszter által vezetett minisztérium honlapján, valamint két országos napilapban, a közszolgálati televízióban és rádióban kell közzélni. A határozat közzétele időpontjának az első közzététel időpontja minősül.

4.5. Lakosság tájékoztatásának módja

Az erdőtűzvédelmi szabályokról és a tűzgyújtási tilalom időszakáról az erdőgazdálkodó lehetőség szerint táblák segítségével tájékoztatja a lakosságot. A fokozottan tűzveszélyesnek ítélt időszakban az MGSZH Erdészeti Igazgatóságok és a Megyei Katasztrófavédelmi szervek a megyei sajtó és más médiaorgánumok útján is tájékoztatják a lakosságot.

Fokozott tűzveszély időszakára vonatkozó szabályok

4/2008 ÖM (VIII.1.) 12. §

(1) Az erdőgazdálkodó a tűzgyújtási tilalom ideje alatt a tűzvédelmi szempontból nagymértékben veszélyeztetett területek esetében köteles:

a) az erdőbe vezető utak, ösvények, nyiladékok bejáratánál és a tűzrakó helyeken az általános tűzgyújtási tilalomra figyelmeztető táblát elhelyezni;

b) a tűzgyújtási tilalomra vonatkozó rendelkezések megtartását folyamatosan ellenőrizni;

c) a veszélyeztetett helyekre a tűz jelzésére alkalmas eszközökkel felszerelt tűzvédelmi őrköt (tűzjelző szolgálatot) állítani;

d) az esetleges erdőtűz eloltására megfelelő munkacsoport, felszerelés és jármű készenlétben tartásáról gondoskodni.

(2) Az erdőgazdálkodó a tűzvédelmi szempontból kis mértékben és közepesen veszélyeztetett erdőterületek esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott kötelezettségeket teljesíti.

(3) A tűzoltóságok és az erdészeti hatóság a tűzgyújtási tilalom időszaka alatt rendszeresen ellenőrzi az ezen időszakra vonatkozó szabályok betartását.

A lakosság tájékoztatása nem csak az erdőtűzveszélyes időszakban fontos, hanem minden erdőt látogató részére el kell juttatni az alapvető tűzvédelmi szabályokat és információkat. Az Országos Erdőtűzvédelmi Tervben közlésre kerültek előre gyártott tájékoztató táblák. Ezeket bárki megvásárolhatja, de saját maga is készíthet figyelemfelhívó táblákat. Jogszabályi előírás nincs a pontos tartalomra. Elvárás viszont, hogy olyan tartalommal kell ellátni, amiből minden erdő látogató megismerheti a tűzvédelmi előírásokat, szabályokat.

4.6. Az erdőterületre való belépés korlátozása

Az erdőterületre történő belépést az erdőgazdálkodó az Erdőtörvény felhatalmazása alapján korlátozhatja. Fokozottan védett természeti területre csak külön engedéllyel lehet belépni/behajtani.

2009. évi XXXVII. tv. 67. §.

(3) A tűzgyújtási tilalom elrendelése esetén, annak feloldásáig az erdészeti hatóság az erdőbe való belépést és az ott tartózkodást korlátozhatja, illetve megtilthatja.

Fontos szabály, hogy a korlátozást megfelelő módon az érintettek és az illetékes hatóság tudomására kell hozni.

- A látogatási tilalmat az erdőbe vezető utaknál az erdőterület gazdálkodójának jeleznie kell, praktikusán a tilalomra felhatalmazást adó jogszabályhely megnevezésével.
- A tilalom elrendelését az illetékes erdészeti hatóságnak meg kell küldeni.
- Hasznos lehet a tilalomról az illetékes helyi önkormányzat jegyzőjét is tájékoztatni, és kezdeményezni a tilalom Önkormányzati Hirdetőre történő kifüggesztését is.
- Amennyiben a korlátozás nagyobb kiterjedésű területet, vagy idegenforgalmi turisztikai szempontból frekvenciált erdőterületeket is érint javasolt értesíteni az érintett civil szervezeteket (természetjáró egyesületek, stb.), szálláshelyeket (hotelek, kempingek) illetve a helyi és regionális sajtót, országos szaksajtót is. Ilyen esetben fontos a korlátozás várható idejének megjelölése (az időjárási viszonyok hosszú távú előrejelzése egyébként sem lehetséges), szükség esetén inkább a korlátozást kell meghosszabbítani.
- Amennyiben a korlátozást kiváltó körülmények megszűnnek, minden olyan hatóságot, civil és gazdasági szervezetet és sajtó orgánumot értesíteni kell amely a korlátozás elrendeléséről tájékoztatást kapott.

4.7. Felvilágosító programok

A megyei szervezetek törekszenek a közeljövőben megvalósuló országos felvilágosító programok megfelelő adaptálására, segítik a program keretében elkészülő anyagok helyi szintre történő eljutását. Az erdészeti hatóság megyében illetékes szervei és a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság az általuk tartott továbbképzéseken, oktatásokon is felhívják a figyelmet az erdő és vegetációtüzek kockázatára.

4.8. Megfigyelő rendszerek és őrszolgálat

2009. évi XXXVII. tv. 67.§.

(2) Aki erdőtűzet vagy tűzveszélyt észlel és azt eloltani, illetve elhárítani nem tudja, köteles a tűzoltóságot, az erdészeti hatóságot vagy az erdőgazdálkodót haladéktalanul tájékoztatni.

A 4/2008 ÖM (VIII.1.) rendelet előírásai alapján:

Tűzoltás

13. § (1) *A lakott erdészházaknál és az üzemelő turistaházaknál gondoskodni kell az állandó tűzjelzési lehetőségről.*

(2) Az erdőgazdálkodó köteles az erdőben dolgozók riasztását megszervezni.

(3) A 100 hektárnál nagyobb nagymértékben és közepesen veszélyeztetett erdőterület erdőgazdálkodója köteles az általa kijelölt erdészeti létesítményekben, legalább 30 személy részére az erdőtűz oltására alkalmas felszerelést készenlétben tartani.

14. § *Az erdőgazdálkodó köteles intézkedni arról, hogy az erdőtűz után a területet 24 órán keresztül őrizték, és az égett terület szélén - ahol lehetséges - a talajt legalább 1 méter szélességben felszántásák.*

A **szántást** 2.4. fejezetben előírt természetvédelmi előírások szerint lehet végrehajtani. A gazdálkodót a tűzoltás vezetőnek kell tájékoztatnia a tűzoltással kapcsolatban, jelen tervben megfogalmazott előírásokról.

A tűzjelző szolgálat kialakítása különböző módokon történhet:

- járművel a területen mozgó figyelőszemélyzet
- magaslati pontokra telepített figyelőszemélyzet
- megfelelően telepített kamerarendszer
- légi felügyelet segítségével.

A figyelőszemélyzetnek megfelelő kommunikációs eszközzel kell rendelkeznie a tűz gyors bejelentéséhez.

A tüzeset észlelése, tudomásra jutása esetén a figyelő személyzet tagja a tüzet jelenti,

- a területileg illetékes önkormányzati tűzoltóságnak a **105** segélykérő hívószámon,
- az erdészeti szakszemélyzetnek.
- értesíti az erdőkben tartózkodó ill. ott munkát végző személyeket.

Az erdészeti szakszemélyzet szükség esetén az oltásvezetővel történő egyeztetés értesíti az oltási munkálatokba szerződés alapján bevonható vállalkozókat.

A tűzjelzésnek az alábbiakat kell tartalmaznia:

- a tüzeset pontos helyét,
 - § lehetőség szerint az erdészeti azonosítón (pl. Ózd 41 c) kívül más, tájékoztatót segítő adat közlése is szükséges
 - § ilyen lehet a GPS koordináta
 - § vagy a megyei tervhez készült erdőtűzvédelmi térkép szelvény száma vagy az őrhálójának kódja
- a tűz keletkezésének idejét,
- van-e életveszély,
- mi ég, mi van veszélyeztetve,
- a tűz terjedelmét,
- a bejelentő személy nevét és a tűzjelzésre használt távbeszélő számát,
- megközelítés javasolt útvonala, szükség esetén az eligazítók hol várják a tűzoltókat,
- van-e olyan műszaki létesítmény (sorompó) vagy egyéb akadály amely a helyszín gépjárművel történő megközelítését nehezíti vagy lehetetlenné teszi.

4.9. Fejlesztendő területek

Megyei szinten javasolt egy erdő és vegetációtűz megelőzési és védelmi munkacsoport megalakítása. A csoportban az erdőtűzek megelőzésében az alábbi szervezetek, hatóságok szakemberei vennének részt.

- MGSZH Erdészeti Igazgatóság szakemberei
- Megyei Katasztrófavédelmi igazgatóság szakemberei
- a kiemelten veszélyeztetett területek tűzoltóparancsnokai és erdőgazdálkodói

- a jelentős területen dolgozó erdészeti integrátorok
- természetvédelmi és vízügyi szakemberek

A munkacsoport a tüzek gyakoriságához igazodóan tavasszal és ősszel ülésezne. Fő célja a megyei szintű erdőtűzvédelmi feladatok koordinálása, az illetékes szakemberek közötti személyes ismeretségek kialakítása a minél eredményesebb védekezés megteremtés érdekében.

5. Erdőtüzek oltása

5.1. A tűzoltásra vonatkozó alapvető törvényi előírások

A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény tűzoltás című fejezete a következőket tartalmazza:

„6. § (1) A törvény hatálya alá tartozók a tűzoltásban, a műszaki mentésben - ellenszolgáltatás nélkül - életkoruk, egészségi, fizikai állapotuk alapján elvárható személyes részvétellel, adatok közlésével kötelesek közreműködni.

(2) Azokat a változásokat, amelyek a településen, illetőleg a létesítményben a tűzoltást befolyásolhatják (út, közművezetékek elzárása, forgalom elterelése stb.), a kezdeményező vagy az elhárításért felelős szerv haladéktalanul köteles az állandó készenléti szolgálatot ellátó hivatásos önkormányzati, illetőleg önkéntes tűzoltóságnak szóban azonnal és írásban is bejelenteni.

7. § (1) A tűz oltásának felelős vezetője a tűzoltásvezető, aki a tűzoltóság vagy a hivatásos katasztrófavédelmi szerv jogszabályban meghatározott feltételeknek megfelelő tagja lehet. A tűzoltás helyszínén más személy csak a tűzoltásvezető előzetes engedélyével intézkedhet.

(2) A tűzoltásvezető a tűzoltáshoz

a) a Magyar Honvédség, a rendőrség, a polgári védelem, a vám- és pénzügyőrség, a büntetés-végrehajtási és a környezetvédelmi szervek, a mentőszolgálatok és a közüzemi vállalatok kirendelését igényelheti. Ezek a szervek, ha az az alapfeladataik ellátását nem veszélyezteti, kötelesek eleget tenni a kirendelésnek;

b) magánszemélyeket a tűz oltásában és a mentési munkálatokban az életkoruk, egészségi és fizikai állapotuk alapján elvárható közreműködésre kötelezhet;

c) az a) alpontban nem említett jogi személyeket, valamint a magán- és jogi személyek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeteit a tűz oltásában és a mentési munkálatokban való közreműködésre kötelezhet;

d) az a)-c) pontban felsoroltak járműveit, eszközeit, felszereléseit, anyagait igénybe veheti;

e) elrendelheti a Riasztási és Segítségnyújtási Tervben meghatározott tűzoltóságok riasztását;

f) igényelheti az e) ponton kívüli tűzoltóságok riasztását;

g) a karitatív szervezetek egységeinek közreműködését kérheti;

h) elrendelheti, hogy a tűzoltásban résztvevők - az 1. § (2) bekezdésében foglaltakra figyelemmel - magánlakásba, illetőleg jogi személyek, a magánszemélyek és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek tulajdonában, használatában, kezelésében álló területre, létesítménybe, épületbe, helyiségbe bonntással is behatolhassanak.

(3) A tűzoltásvezető a tűz által veszélyeztetett és a tűz oltásához szükséges területen minden tevékenységet korlátozhat, megtilthat, elrendelheti az illetéktelen vagy a veszélyeztetett személyek, valamint az anyagi javak eltávolítását, a terület kiürítését.

(4) A (2) bekezdés a) pontjában felsorolt szervek egységeinek a tűzoltásvezető csak a jelenlevő parancsnokaik, illetve vezetőik útján adhat utasítást a tűzoltásban való közreműködésre.”

A törvény hatálya:

„1. § (1) A törvény hatálya kiterjed

a) a Magyar Köztársaság területén tartózkodó magánszemélyekre;

b) a Magyar Köztársaság területén levő jogi személyekre, magán- és jogi személyek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeteire, ha ezekre vonatkozóan jogszabály vagy nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik, ezek hiányában a viszonyosság irányadó;

c) a Magyar Köztársaság területén folytatott, a tűzvédelemre kiható valamennyi tevékenységre és a tűzoltóság által végzett műszaki mentésre.”

5.2. Együttműködés a tűz oltása során, vezetési struktúra

Erdőtűz oltása során a tűzoltóság és az erdőgazdálkodó együttesen törekszik a tűz továbbterjedésének mielőbbi megfékezésére. A jelenlévő erdészeti szakszemélyzetet kijelölt tagja tanácsadóként köteles segíteni a tűzoltás vezető munkáját. Az erdőgazdálkodó által az oltási munkálatokba bevont személyek és eszközök a tűzoltás vezető által meghatározott taktika alapján az erdészeti szakszemélyzet irányításával vesznek részt az oltási munkálatokban.

Az erdőgazdálkodó és a tűzoltóság lehetőség szerint közös logisztikai és utánpótlási rendszer kiépítésére törekszik ezzel is lekerülve a minden esetben korlátozott mértékben rendelkezésre álló emberi és technikai erőforrások ésszerűtlen kihasználását.

Az erdészeti szakszemélyzet tájékoztatja a tűzoltás vezetőt a területen lévő létesítményekről, illetve a tűz terjedési irányában elhelyezkedő fokozottan veszélyeztetett állományokról.

Az általa kezelt területen keletkezett tüzekről az erdőgazdálkodó is köteles nyilvántartást vezetni, az erdőterületen keletkezett tüzet köteles az illetékes erdészeti hatóságnak bejelenteni, akkor is ha annak eloltásához külső segítséget nem vett igénybe.

Erdőgazdálkodó által rögzítendő adatok

- Keletkezés helye (megye, önkormányzat)
- Érintett erdőrészek
- Beavatkozás (dátum, időpont)
- Eloltás (dátum, időpont)
- Teljes leégett terület (ha)
- Leégett, faállománnyal borított erdőterület (%)
- Leégett, egyéb erdőterület terület (%)
- Tűz (korona, felszíni tűz)
- Feltételezett keletkezési ok (természetes (pl. villám), gondatlanság, szándékos)
- Becsült kár (keletkezett anyagi kár + oltási költségek)
- Esetleges megjegyzés, térképvázlat

Tűzoltóság a tudomására jutott erdőtüzeket az országos erdőtűzvédelmi tervben található adatlapon rögzíti és adja át az MGSZH Erdészeti Igazgatóságnak. Az erdészeti hatóság által felvett adatokkal kiegészített, illetve pontosított adatsorok kerülnek rögzítésre az MGSZH Központ Erdészeti Igazgatósága által vezetett országos erdőtűz adatbázisban.

5.3. Természetvédelmi területen a tűzoltás során alkalmazandó külön szabályok

Amennyiben az erdőtűz természetvédelmi területet is érint vagy veszélyeztet, értesíteni kell a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóságot. A nemzeti park igazgatóság szakemberét a tűzoltás vezető szakértőként vonja be az oltási munkálatokba.

Természetvédelmi területen kerülni kell a nem természetes alapanyagú, lebomló habképző anyagok alkalmazását. A védekezésnél törekedni kell a lehető legkisebb környezeti terhelésre. Tűzpászta készítésénél a tárcsázás vagy szántás helyett a területet kevésbé bolygató, „nedvesvonalra” vagy lehető legkeskenyebb pásztára támaszkodó kiégetést kell alkalmazni, ha ezt a meteorológiai viszonyok engedik.

A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság a teljes működési területén tevékenykedik. A Természetvédelmi Őrszolgálat tagjainak örkerületei a működési területet teljesen lefedik. Így egy tűzesetnél a védett természeti területet jól ismerő segítőt kap az oltásvezető.

Egy külterületi tűz - mely érinti a természetet - oltásakor a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság Természetvédelmi Őrszolgálatának a vezetőjét (illetve távollétében helyettesét) minden esetben, lehetőleg még az oltás megkezdés előtt értesíteni kell. Ugyancsak értesíteni kell a területileg illetékes természetvédelmi tájegység vezetőjét is. Az értesítéshez szükséges térképeket, telefonszámokat a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság a katasztrófavédelemnek átadja.

Az őrszolgálatvezető és a természetvédelmi tájegységvezető gondoskodik arról, hogy a területileg illetékes természetvédelmi őr, vagy annak helyettese a védekezés során álljon az oltásvezető rendelkezésére, és helyismeretével segítse az oltás megszervezésében. A természetvédelmi őr ismeri a helyi természetvédelmi értékeket, így tanácsaival az oltásvezető úgy szervezheti az oltást, hogy a természeti értékeket a tűz oltása során a lehető legkisebb károsodás érhesse.

A természetvédelmi őrszolgálat vezetője dönt arról, hogy a tűzről a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság vezetését és további illetékes munkatársait mikor és milyen módon értesíti.

5.4. Meteorológiai adatok elérhetősége

Erdőtűz oltásnál nélkülözhetetlen időjárási előrejelzés az Országos Meteorológiai Szolgálattól kérhető:

- **OMSZ Marcell György Főobszervatórium**
- **1181 Budapest, Gilice tér 39. tel: (1)-346-4809**

5.5. A megyében található repülőterek adatainak elérhetősége

Tűzoltáskor szóba jöhető, a megyében található repülőterek mindenkori adatai megtalálhatók a www.hungaryairport.hu weboldalon.

A Gazdasági és Közlekedési Minisztérium megbízásából készült weblapon a magyarországi repülőterek adatai, térképei, légifotói és a repülésmeteorológiai adatok találhatóak. Az adatok forrása a Polgári Légiközlekedési Hatóság, tehát az adatok a repülésre való felkészülés közben is használhatóak, hitelesek.

5.6. A tűzoltás utómunkálatainak szabályai, terület őrzése

Erdőtűzek esetén a terület lefeketítése és az utómunkálatok elvégzése után a terület őrzése az erdőgazdálkodó feladata. Amennyiben az erdőgazdálkodó nem elérhető, a visszagyulladás megakadályozásáról és a terület őrzéséről a tűzoltásvezető gondoskodik.

Az erdőgazdálkodó amennyiben nem rendelkezik megfelelő eszközökkel a tűz őrzéséhez, kisebb visszagyulladó területek eloltásához a tűzoltásvezető segítségét kérheti.

5.7. Fejlesztendő területek

5.7.1. Erdőtűz meteorológiai adatlap kidolgozása

A tűzoltáshoz szükséges időjárási adatok lekérésének nincsen egységes formátuma és formanyomtatványa. A tűzoltásvezető és az oltásban részvevő erdészeti szakszemélyzet munkáját és a megfelelő oltási taktika kiválasztását nagymértékben segíti a rendszeres időközönként részükre továbbított szakmeteorológiai adatokat és értékelést is tartalmazó időjárási adatsor.

Ennek egységes formátumban történő kidolgozása országos szinten kell hogy történjen, de rövid távon a mihamarabbi alkalmazhatóság érdekében megyei szinten szeretnénk a felállítandó megyei erdő és vegetációtűz megelőzési és védelmi munkacsoport segítségével egy ideiglenes formanyomtatványt kidolgozni, és az adatközlési eljárás feltételrendszerét kialakítani.

5.7.2. Közös tűzoltási gyakorlat

A megye legveszélyeztetettebb erdőterületein erdészeti és tűzvédelmi szakemberek bevonásával közös tűzoltási gyakorlatot kívánunk szervezni. Ennek során az oltás során szükséges közös kommunikációs rendszer és logisztikai struktúra kiépítését, továbbá közös tűzoltási tervezést valamint konkrét oltási feladatok együttes végrehajtását gyakorolnák a részvevő egységek. A gyakorlat megvalósításához az unió polgári védelmi pályázataiból szeretnénk megfelelő forrásokat előteremteni.

5.7.3. Továbbképzés, oktatási rendszer

Fontosnak tartjuk az erdészeti és tűzoltó szakszemélyzet erdőtűz megelőzési és tűzoltási ismereteinek folyamatos bővítését továbbképzések és tanfolyamok keretében. Különösen fontos lenne a tűz, mint tűzoltási eszköz (ellentűz, kiegészítés) operatív, készségszintű alkalmazásának oktatása, mert ezzel a módszerrel a nagyméretű, vízzel direkt módon nem oltható erdő és vegetációtűzek ellen is eredményesebben védekezhetünk. De ennek a módszerek az alkalmazása külön képzést és gyakorlatot igényel.

5.7.4. Védőruha vásárlás

Indokolt lenne az erdészet részéről a tüzek oltásában rendszeresen résztvevő személyeket megfelelő személyi védőfelszereléssel ellátni, illetve ehhez megyei szinten részfinanszírozás lehetővé tevő forrást találni. A tűzoltóságnál rendszeresített nehéz védőfelszerelés kiegészítése is indokolt lehet vegetációtűzek esetén, de ezt országos szinten kell eldönteni.

5.7.5. Közös rádiós rendszer, frekvencia kialakítása

Természeti katasztrófáknál rendkívül fontos, hogy az információ mindenkinek azonnal eljuthasson. Az erdőtüzeknél jelenleg a tűzoltóság és az erdészet gyakran mobiltelefonon kommunikál egymással ami költségessége mellett csak bilaterális kommunikációt tesz lehetővé, a szükséges multilaterális helyett. Érdemes lenni olyan kézi adóvevők és mobil antenna beszerzése mely az adott területen képes kommunikálni az erre a célra kiválasztott BM frekvenciákkal, és az erdőtűz vagy más természeti katasztrófa elhárításában résztvevőknek kiosztható, majd később visszagyűjthető.

A katasztrófavédelmi szerveknél (katasztrófavédelmi igazgatóságok, tűzoltóságok, polgári védelmi kirendeltségek) jelenleg folyik az EDR (egységes digitális rádió) rendszer kiépítése. A megyénkben már folyik a próbaüzem, és a rendelkezésünkre álló információk alapján ez az új rendszer meg fogja oldani a kommunikációs problémákat. (Minden fevőkendő mobil átjátszó állomásként fog működni, így maguk a fevőkendők is biztosítják a lefedettséget, továbbá ezek a rádiók mobil üzemmódban is tudnak működni. Amennyiben a tűzoltóságban közreműködőket ilyen készülékekkel ellátjuk, a kommunikációval nem lesz gond.

6. MELLÉKLETEK